

FRA SVUNNE TIDER

Send oss gjerne gamle bilder med beskrivelse av hva og hvem til e-post: red@oyene.no

Ble ristet hjemmover

Rutebiltrafikken på Tjøme og Nøtterøy startet opp rundt 1920. Cirka tjue år senere, i 1941, slo aktørene seg sammen til Rutebilene Nøtterøy-Tjøme A/L Øybuss. Selskapet hadde 23 biler og to ferjer. Øybuss traffikkerte øyene fram til 1996 da selskapet ble kjøpt av Norgesbuss.

KAARE WEIDER

Vi klipper i protokollen fra et borgermøte på Borgheim i 1909: «Vi vil på det bestemteste fraraade at det blir git tilladelse til automobilkjørsel paa Nøtterø da automobilkjørsel paa disse smale veier i høi grad vil gjøre ferdsl med hest farlig».

Automobilen, «...en slik bråkende og bredsporet, gloende og hjulbent Don Juan», ble diskutert i årevis inntil rutebileier Nils Olsen fra 1916-20 fikk kjøre ruten «Kirkeveien» over Nøtterøy. Sju-seteren til Olsen ble på folkemunne kalt «Rist meg hjem». Første rute, AL Bil-Båtruten Hvasser, fra Tønsberg til Sandøund, startet opp i 1937.

Hvasser nr. 1 Vestveien

Rutebilstasjonen for Øybuss i Tønsberg lå først i Storgata, der biblioteket ligger, senere på tomta hvor vi i dag finner Oseberg Kulturhus.

Bussene var livsnerven mellom øyene, byen og verden. Tidligere var det båt, nå var det endelig buss: Raskt fra ytterst i fjorden til Tønsberg torv.

Bussene på 60-tallet var nr. 1 til Hvasser, nr. 2 til Tjøme og nr. 3 til Kjøpmannskjær.

Skolebussen

Vi møter Rolf Korneliussen på Brøtsø, tidligere skøyteløper på juniorlandslaget (2.15 blank på 1500 meter), og biokjemiker. Han tok daglig bussen fra Brøtsø til Nøtterøy i perioden 1965 og 1970; til ungdomsskole og gymnas på Borgheim.

- De fra Hvasser satt bakerst i bussen, de fra Brøtsø i midten og de fra Tjøme fremst. På hjemvei kunne det være rene sete-tumulter.

Maos lille Røde

- Vi var alltid en veldig trøtt gjeng på morgenbussen, men fikk en god halv time til å pugge både gloser og sitater fra Maos Lille Røde. Det kunne gå hardt for seg i diskusjonene om krigen i Vietnam og gatekampene i Paris. Vår flotte lærer, Tore Dyrhaug (1942-2019), stilte kjetterske spørsmål og bar vennlig ved til engasjementet. Bussen var gøy, og skolen var til tider spennende, forteller Korneliussen.

Lyriker Ingvar Moe (1936-1993), i spise sko og fløyelsdress, var også en inspirerende lærer.

Kantate, elegi og «Tale til loffen». Korneliussen minner i vei. Digresjonene flommer over.

Buss i bakken

Under en hundeluftesving på Fynsletta treffer vi en tur-entusiastisk hvasserlending. Hun er også av den årgangen som tok skole-Øybussen til Borgheim på slutten av 60-tallet.

- Vi hører det var mye liv og leven, og høylytte diskusjoner på bussen?

- Diskusjoner og snill kranjel var det mye av, men litt flørtning ble det også tid til. Skulle bare mangle når vi hver eneste dag tilbrakte mer enn en time i svette seter og midtgang!

Om ikke en latter, så i alle fall et skjelmisk smil. Men hun forteller at hennes beste bussminner er fra lenge før skoleskyssene.

- Jeg vet ikke helt, men jeg mener vintrene var mer snørike på femtitallet. Det var alltid gøy å henge bak bussen. Glatte beksømsko var et must.

Hun forteller at det nesten ikke var biler på veiene, og at Hertåsbakken ned mot skolen var en yndet akebakke. Bussjåførene var klar over barnas vinteraktiviteter, og kjørte pent oppover i alle slakke svinger. Når «utkikken» ropte «buss i bakken» trakk barna seg opp i snøskavlene.

Øyas første kvinnelige bussjåfør

Hvassergartner Per Gjertsens morfar, Olaf E Olsen, kjøpte i 1921 en 7-seters «National», og startet Tjøme-ruten.

Hans datter Astrid skulle noen år senere bli den første kvinnelige bussjåføren på øyene. Gjertsen forteller: - Mor var en tøff dame. Hun kunne alt; gartnerkone, pianolærer og sjåfør. Hun fikk sertifikat for personbefordring i 1930.

Morskjærligheten stråler

- Hun så ut som en jentunge. Det hendte at passasjerene valgte å stige av når de så den lille dama bak det enorme rattet på Brockway-bussen. Hun var avløser

TJØME-RUTEN 1921: En 7-seters «National».

FOTO/KILDE: STEIN RUNE KLEMMETSBY

og reserve. Kjørte sommerrutene Vestveien mellom Tønsberg og Hvasser. Feriefolk var det mange av også den gangen.

Vi ser det for oss; uten servostyring over Brøtsø.

Per Gjertsen blar i et gammelt album. Bildene vipper seg ut av hjørnemonteringen; ut av tiden.

Astrid Gjertsens bror, Odd Sunde Olsen, klatret karrierestigen i Øybuss, fra buss-billettør til disponent. Men den gode gartner er mer opptatt av alle de sterke kvinnene.

- En annen flott dame var billettøren «Else buss», som vi kalte henne. Det ble fortalt at en distingvert herre en gang på Tønsberg stasjon spurte henne: «Når går dette fjøset, da?» «Når den siste stuten har

kommet på», svarte den ordrappe dama.

Øybuss-unge

Når vi tar en kaffe med Tore Marthinsen fra Nes på Hvasser, tenker vi først og fremst på seilbåter og ikke busser. Han var jo formann i Færder Seilforening i 10 år. Men vi forstår raskt at han hadde et nært forhold til datidens rutebiler. I tillegg var han det naboene kalte en «Øybuss-unge». Hans far var Øybuss-sjåfør i tretti år.

- Bussen var et viktig element med en særegen posisjon i lokalsamfunnet på 50- og 60-tallet. Øybuss var en god arbeidsplass. De ble i jobben lenge på den tiden, og utviste både ansvarsfølelse og arbeidsstolthet. Min mors andre mann, «Nils buss», startet som billettør i 1941,

ØYBUSS: Her ser vi en Øybuss i form av en Volvo fra 1946.

FOTO / KILDE: INTERESSEGRUPPEN BRØDRENE HANSSENS AUTO

50-TALLET: Rutebilstasjonen i Storgata i Tønsberg der biblioteket ligger i dag. Dette er tidlig på 50-tallet.

FOTO / KILDE: STEIN RUNE KLEMMETSBY

MINNER: Hvasser-gartner Per Gjertsen deler minner fra Øybuss-tiden.

FOTO: KAARE WEIDER

BAKERST: Faste plasser bak i bussen. F.v. hvasserlendingene Einar Erlingsen, Morten Rasmussen og Tore Marthinsen.

FOTO/KILDE: EINAR ERLINGSEN

og jobbet som «en mann med godt humør» fram til sin død i 1981.

Den svært godt likte Nils Hanssen fikk for sin lange og tro tjeneste Norges Rutebileierforbunds hedersmedalje. Som mange av hans generasjon bussjåfører fra øyene, fikk han i tillegg «Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste».

Sommerjobb

Tore Marthinsen startet tidlig sin karriere som buss-tilhenger. Som barn var han ofte med faren på «jobb» i garasjen ved Hvasser skole. Her var det lukt av olje og lyd av kjettinger. Senere var han om sommeren hjelpegutt på godsruta, før han som 18-åring også ble sommer-sjåfør.

- Første året med sertifikatet på innerlomma kjørte jeg «ekstrabil». Det var en Opel Blitz i Øybuss sine brune og grønne farger. Vi fraktet alt «mellom himmel og jord»; melkespann,

mursteiner og tomme vinflasker fra pensjonatene. Grønnsaker til grossistene i byen, og laks fra Sandø Sund til fiskehandler C. Jensen på Tønsberg torv.

Det er noe med begeistringen som får de gode minnene til å vende leende tilbake.

Lektor Dyrhaug

Som klassekameratene, framhever også Marthinsen gymnasilærer Dyrhaugs levende og uforglemmelige evne til å øke klasseroms-temperaturen.

- Jeg husker vi snakket mye om Sovjetunionens invasjon av Tsjekkoslovakia i 1968. Det er ikke til å forstå at vi nå ser Russland stå med tanks og tungt artilleri i Ukraina. Hvilken verden?